

Toruń, ul. Podmurzańska, tel. 0048 52 22 136
e-mail: torok@op.pl, www.torok.pl
NIP 956 16 5 127; REGON: 140502756
KRS 0000041892
Nr r-ku 82 1090 1506 0000 0000 5002 0244

Henryk Rogalski

25-063 Bydgoszcz

H. Rogalski

**Chelmno
PAJ**

Rogalski Alton
i Henryk

M: 1351/2209 Pom.

SPIS ZAWARTOŚCI TECZKI —

Rogalski Alfons
T: M: 1351/2209 Pom.
Chełmno PA3

I. Materiały dokumentacyjne

- I/1 – relacja właściwa k. 3 s. 1-5
I/2 – dokumenty (sensu stricto) dot. osoby relatora —
I/3 – inne materiały dokumentacyjne dot. osoby relatora —

II. Materiały uzupełniające relację

k. 3 s. 1-3

III. Inne materiały (zebrane przez „relatora”): —

- III/1 – dot. rodziny relatora —
III/2 – dot. ogólnie okresu sprzed 1939 r. —
III/3 – dot. ogólnie okresu okupacji (1939–1945) —
III/4 – dot. ogólnie okresu po 1945 r. —
III/5 – inne... —

IV. Korespondencja

1.) do U. do Spr. Polomb.

k. 3 s. 1-3

V. Wypisy ze źródeł [tzw.: „nazwiskowe karty informacyjne”] k. 1

VI. Fotografie

brak

1/1. Relacja - Rogalski Alfons

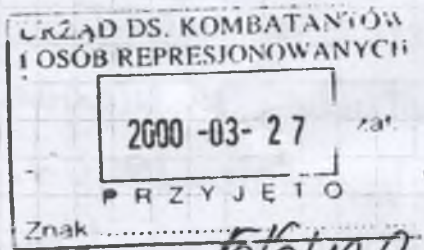
1. Pismo - relacja Henryka Rogalskiego z 23.03.2000 o działalności własnej i ojca Alfonsa, nlp. kserokop. k. 2 s. 1-3
2. Odwołanie - relacja Henryka Rogalskiego z 12.05.2000, nlp. kserokop. k. 1 s. 4-5

Bydgoszcz, dn. 23.03.2000

57

1

Urząd Do Spraw Kombatantów
i Osób Represjonowanych
ul. Wspólna 2/4
00-926 Warszawa - 63

Nr sprawy KO515 WU_510349671

Decyzję zawiadamiającą o miejscu postępowania w sprawie o zachowanie uprawnień kombatanckich otrzymałem 15 marca 2000 r.

Oświadczam, co następuje.

W maju 1945 r. nastąpiłem do MO i pełniłem w niej służbę do 1974 r. (do 31.01.1974 r.). Miałem bractwo udziału w walce przeciw uzbrojenemu niepodległościowemu podziemiu.

W sierpniu 1938 r. nastąpiłem, jako elew, do orkiestry 66 Kasubskiego Pułku Piechoty im. Marszałka Polski Józefa Piłsudskiego i byłem, do początku wojny, jako adept w chorale muryckiego.

W emblecy Centralnego Archiwum Wojskowego braku jest danych o dziejach mojej służby w orkiestrze.

Mój ojciec, Adolf Rogalski s. Józef, pełnił służbę w tymże pułku od zarania jego powstania (uczestniczył w kampanii bolszewickiej) i jako

st. sierżant, pref kancelarii pułkowej, brat udział w kampanii wrześniowej. Po ucieczce z niemieckimi ujął się i podjął pracę robotniczą w magazynach zbiorczych w Chetmie. Już w I kwartale 1940 r. włączył się do pracy konspiracyjnej; był członkiem Polskiej Armii Podziemnej (dobitkiem nazwa: Polska Armia Podziemna). Organizacja była podporządkowana Toruniowi. W strukturze PAPP ojciec był dowódcą plutonu dywersyjnego. Z tego dowódczego zespołu matkę felerem 66 Pułku Piechoty - Bronistawa Lejkowskiego i nauczyciela - Bronistawa Zastępczkiego. Do konspiracji sprawnie mnie ojciec, zaś moim zadaniem była działalność nymadająca i sabotażowa na terenie Stolina i Cerpna, gdzie w pobliżu pracował. Informacje składano ojcu. Miałem kontakt z jeńcami angielskimi, którzy byli internowani w Cerpnie, w podobozie, za drutami. Miałem zadanie - dostarczenie Anglikom w Cerpnie aparat radiowy, co mi się udało. W styczniu, tuż po powstaniu roku 1945, pod terrorem nymadającym z niemieckimi właścicielami Cerpna - niemieckimi firmami - Heimircha von Loga do miejscowości Wentfeld koło Rostocku. Była to praca niemiecka i nieopłacana. Dnia 4 maja byliśmy już wyzwoleni. Do Chetmy wróciłem 22 maja 1945 r.; ojciec zabrał mnie do nastąpienia do MO, gdyż tam było brzo ludzi zarobkowych. Ojciec, w miesiąc od wyzwolenia

Chetmus, wstąpił do Komendy Powiatowej MO i w dniu 3
15.07.1949, ewoluowany został z powodu - jako
nieodpowiedniego wymogom w MO. Wiele cyferek
na neci osób będących w zainteresowaniu organów.
(Przykład - dr med. Ryszard Panisli - dyr. szpitala
w Płocku, i wiele innych zdarzeń).

Relacje otrzymywane od ojca oraz z wydawnictwa
Towarzystwa Naukowego p.t. "Dzieje Chetmusa, Zarys
monograficzny" wydanie II zmienione, pod redakcją
Moniana Biskupa, Polskie Wydawnictwo Naukowe,
Warszawa - Poznań - Toruń 1987 (załącznik str. 338-339).

Proszę o wyrażenie moim nazwiskiem pełnię funkcji przewodni-
czego komisji interwencyjno - prewencyjnej przy Zarządzie
Organizmu Związku Kombatantów RP i Osób Represjo-
nowanych, zaś zejść z tego tytułu moim nieodpłatnym
ilość. Ciężko mi, że mogę nie mieć pomocy ludziom
będącym w potrzebie.

Załączniki:

1. Zaświadczenie KRP Bydgoszcz
o przebiegu służby Sp. Adolfa
Rogalskiego s. Tquocego -
z 17.03.2000
2. Zaświadczenie Centr. Archiwum Wojsk.

Bydgoszcz, 2000.05.12

4
61

URZĄD D.S. KOMBATANTÓW
I OSÓB REPRYSIONOWANYCH

2000-05-15

PHZYJ 00-926 WARSZAWA ul. Wspólna 2/4

Znak.....

Pan Kierownik Urzędu
d.s. Kombatantów i O.R.

00-926 WARSZAWA ul. Wspólna 2/4

ODWOŁANIE

Henryka Rogalskiego
zam. 85-063 Bydgoszcz

Departament Weryfikacji
OTRZYM

data 2000-05-22

L.dz. 1246

Decyzję Kierownika d.s. Kombatantów i O.R.
z dnia 25.04.2000 Nr WU-V/KO515/K-349671/
1/2000 (otrzymana 2000.05.02) zostadłem
pozbawiony uprawnień kombatanckich,
gdym miałem te uprawnienie wydane
w „charakterze uczestnika walk o ustanowie-
nie i utrzymanie władzy ludowej”.
Okoliczności przedstawione w decyzji
rozstrzygają się ze stanem faktycznym. Dostar-
czyłem dane o mojej pracy w konspiracji i
byłem uczestnikiem walki konspiracyjnej
w szeregach Polskiej Armii Podziemnej
od końca 1940 r do 1942 r w charakterze
t.j. do czasu rozbięcia organizacji przez
Niemców. Miałem zadanie obserwacji tona-
rnych pociągów na trasie Chedimmo - Uni-
stów i brałem udział w t.zw. małym
sabotażu. Głównie chodziło o niszczenie

transportu środków spożywczych (ziemniaków i zbóż) transportowanych do III Rzeszy kolejowymi wagonami. Jednocześnie brałem udział w kolportażu cygli rozpowszechnianiu nielegalnych wiadomości otrzymanych przez ojca Ciccolfa (źródłem była rozgłośnia BBC). Podporządkowany byłem ojcu, do-cy plutonu depozyjnego na ob-raz chęciński. Profesorem UMK Toruń dr Biskup, który opracowywał monografię dziejów chęcińskiej ziemi, wspomina o dzie-łach Polskiej Armii Podziemnej w okolicy Chęcińna. Szczegóły tej działalności można pozyskać w archiwum u.m.k., gdzie pracował prof. dr Biskup. Ja nie mam szans możliwości osobiście pozyskać takie dane, gdyż jestem ciężko chory po udarze mózgu i jestem w okresie rekonwalescen-cji, czyli jestem unieruchomiony. Proszę o cofnięcie decyzji o pozbenieniu uprawnień kombatanckich.

H. Repela

II. Materiały uzupełniające: Rogalski Alfons

1. W. Zarzycki, Konspiracja chelmińska

1939-1945, fragment opracowania -

- całość w ten. probl. „Inspektorat

Grudziądz - dotyczy Alfonsa

Rogalskiego, kserokop. mpis.

k. 3 s. 1-3

Zaryski Wacław, Konspiracyja chełmińska
1939-1945, ter. problemowa³⁵ Insp. Grudziński 1

VIII. POLSKA ARMIA POWSTANIA.

Na wiosnę 1940 roku przed rozpoczęciem działań wojennych niemieckich we Francji na zebraniu, którego datę trudno dzisiaj ustalić utworzono w Chełmie - Komendę rejonową / batalion, Polskiej Armii Powstania / PAP /, w zebraniu organizacyjnym uczestniczyło pięć osób: Alfons Klementowski - absolwent gimnazjum chełmińskiego, uczestnik wojny obronnej 1939 roku, Kalinowski - przedstawiciel Komendy Głównej PAP w Toruniu, Leon Nowacki, Józef Kulas - podoficerowie 66 pp, Adolf Rogalski - chorąży 66 pp. Na tym zebraniu omawiano główne zadania organizacji, jej strukturę oraz ogólne zasady zabezpieczenia pełnej konspiracji.

Następnie obecni zostali zaprzysiężeni przez przedstawiciela Komendy Głównej PAP. Ustalono, że komendantem batalionu zostanie Alfons Władysław Klementowski, jego zastępcą Józef Kulas, adiutantem Leon Nowacki, szefem wywiadu i dywersji, Adolf Rogalski. Kalinowski przekazał instrukcję, w jaki sposób utrzymywać kontakt z dowództwem w Toruniu i jak zorganizować batalion chełmiński PAP.

Do zadań Polskiej Armii Powstańczej w Chełmie i w powiecie miała należeć prowadzenie działalności wojskowej, przygotowanie społeczeństwa polskiego do powstania, do którego miała włączyć się ludność miejscowa, kiedy ona wybuchnie w całym kraju. Ważnym zadaniem był werbunek nowych członków. Postanowiono oprócz go prowadzeniu na zasadach pokrewieństwa i wypróbowanej przyjaźni.

Polska Armia Powstania szybko rozbudowywała szeregi w chełmińskim. Do końca 1940 roku zorganizowano batalion złożony z trzech kompanii miejskich i samodzielnej kompanii w Lisowie, oprócz tego kilkaplucenów specjalnych, kilka patroli i punktów wywiadowczych.

Dowódcą I kompanii był Jerzy Albertin, członek ZWZ, II kompanii - Bronisław Zastępowski, III kompanii - Bronisław Gejkowski, samodzielnej kompanii wiejskiej - Alojzy Wolnikowski. Równocześnie dowódcą plutonu ochrony Wiazy był - Leon Zacharek, plutonu łączności - Franciszek Felman, plutonu dywersyjno - wywiadowczego - Adolf Rogalski, plutonu medycznego - dr Jerzy Zagierski, plutonu technicznego - inż. Roman Węglarczyk.

Kompanie i plutony PWP miały charakter kadrowy. Na wypadek wybuchu powstania powinny posiadać swój skład. Według relacji dowódcy batalionu A. Klementowskiego liczyły one przeciętnie po 78 żołnierzy. Najliczniejszą była czwarta kompania terenowa z siedzibą dowództwa w Lisowie, która składała się z 6 plutonów.

Kompanie chełmińskie dzieliły się na trzy plutony, plutony na dwie drużyny. Najmniejszą jednostką w strukturze organizacyjnej była czwórka żołnierzy, gdzie tylko czwórkowy miał dowódcę drużyny. Mniej niż dwie drużyny posiadał kadrowy pluton dywersyjno - wywiadowczy / 4 żołnierzy / i pluton medyczny liczący tylko 10 żołnierzy,

W konspiracyjnej Polskiej Armii Powstania znalazło się w chełmińskiej przeszło trzystu żołnierzy. Ich ewidencja była zaszyfrowana w dwóch różnych miejscach znanych tylko dowództwu.

Pluton dywersyjno - wywiadowczy powstawał pod dowództwem ppor Adolfa Rogalskiego, b.chorążego 66 pp. Rozbudował on siatkę wywiadowczą w Chełmie, Lisewie, Karnatowie, Kijewie Królewskim. Za pomocą niej zbierał informacje dotyczące ruchu wojsk hitlerowskich, przemysłu zbrojeniowego, sytuacji na frontach.

Plutaniem łączności dowodził st.sierżant Franciszek Felman z zawodu mistrz elektryk, który ukończył szkołę podoficerską łączności w Zegrzu. Po kampanii wrześniowej do 1941 roku przebywał w Stalagu w Neubrandenburgu. Po powrocie z niewoli podjął pracę w Zakładzie Energetycznym w Chełmie. Do PAP wstąpił na wiosnę 1942 roku. Polecono mu zorganizować pluton łączności na terenie Chełma. Pluton miał na wypadek walk powstańców posiadać aparaty telefoniczne z magazynów wojskowych w Stolnie /Prochownia/ i utrzymywać łączność między pododdziałami wojsk powstańczych. Zastępcą F.Felmana był Józef Rulowski z Szymbornia, oprócz niego w plutonie znajdowali się m.in. Władysław Duma z Gołot i Jan Szwarc, kominlarz z Chełmia.

Dowódcą plutonu technicznego i ochrony Wisły był ppor. Leon Zacharek, urodzony 22 grudnia 1912 roku w Chełmie. Ukończył szkołę podoficerską saperów w 8 batalionie saperów w Toruniu i służył jako podoficer zawodowy w tej jednostce. Brał udział w wojnie 1939 roku w szeregach 4 dywizji gen. Mikołaja Bortucia. Nad Braurą dostał się do niewoli. Do 27 kwietnia 1940 roku przebywał w Stalagu XI w Toruniu. Po powrocie do domu podjął pracę w porcie chełmińskim. W 1941 roku zaproszony przez por.J.Kulasa wstąpił do PAP. Polecono mu zorganizować pluton ochrony Wisły i to z głównie z pracowników portu i stoczni. Do wykonania zadania przystąpił latem 1941 roku.

IV/1. Korespondencja - Bogalski Alfons

1. Pisma Mazdu do Spraw Kombatantów i Osób Represjonowanych z 25.10.2002 i pismo Fundacji z 24.02.2003, mpis kop. k. 3 s. 1-3

**URZĄD DO SPRAW KOMBATANTÓW
I OSÓB REPRESJONOWANYCH**

DEPARTAMENT ORZECZNICTWA

Wpłynęło dnia 25, 11.
Ldz 3941 E2/2002
Pom

Warszawa, 25 października 2002 r.

DO-III/076/K0626/K-349671/02

Sz. Pani

prof. dr hab. Elżbieta Zawacka

Fundacja Archiwum Pomorskie

Armii Krajowej

ul. Wielkie Garbary 2

87-100 Toruń

Szanowna Pani Profesor!

W związku z weryfikacją uprawnień kombatanckich p. Henryka Rogalskiego syna Adolfa ur. 21 05 1923 r. w Chełmnie zwracam się z gorącą prośbą o podanie czy w posiadaniu Fundacji znajdują się dokumenty mogące potwierdzić relację p. Rogalskiego dotyczącą działalności w Polskiej Armii Powstania. W organizacji tej jego ojciec, Adolf Rogalski pełnił funkcję dowódcy plutonu („Dzieje Chełmna”, PWN 1987 r., s. 338).

Ponieważ p. Henryk Rogalski nie może przedstawić oświadczeń świadków potwierdzających jego działalność w PAP, wszelkie, nawet cząstkowe informacje mogą być istotne przy podejmowaniu decyzji w jego sprawie.

Załączam wyrazy głębokiego szacunku

Do wiadomości:

P. Henryk Rogalski

85-063 Bydgoszcz

**Dyrektor
Departamentu Orzecznictwa
Piotr K. Wojciechowski**

FUNDACJA

ARCHIWUM I MUZEUM POMORSKIE ARMII KRAJOWEJ ORAZ WOJSKOWEJ SŁUŻBY POLEK

BIURO FUNDACJI • 87-100 TORUN • UL. WIELKIE GARBARY 2 • TEL./FAX (0-56) 65-22-186
http://www.um.torun.pl/AK, e-mail: AK@um.torun.pl, fapak@wp.pl
KONTO: WIELKOPOLSKI BANK KREDYTOWY SA W TORUNIU • NR RACHUNKU 82 1090 1506 0000 0000 5002 0244

Toruń 24.02.2003 r.

L. de. 432/Pom-410/03

Zwrót: 486/Pom-410/03

Urząd do Spraw Kombatantów
i

Osób Represjonowanych

Departament Orzecznictwa

ul. Wapólna 2/4

00-926 Warszawa

W odpowiedzi na pismo -DO-III/076/KO826/E-349671/02
w sprawie potwierdzenia działalności p. Alfonsa Rogalskiego
podczas II wojny światowej w Polskiej Armii Powstania uprzejmie
informuje, że Brunon Zastępcowski ps. "Sergiusz" dca 2 kompanii w
Rejonie PAP Chełmno, posiadający w naszym Archiwum akta
opatrzone-syg. aktM: 809/1536Pom. potwierdza opublikowaną w
"Dziejach Chełmna" pod red. Mariana Biskupa informację o walce
Adolfa Rogalskiego w szeregach PAP. Fakt ten potwierdza również
Wacław Zarzycki w złożonym w naszym Archiwum opracowaniu (B-61) "Konspiracja chełmińska 1939-1945".

Z poważaniem
mgr Elżbieta Skerska
dokumentalistka

do wiadomości:
p. Henryk Rogalski

85-063 Bydgoszcz

*list wrócił z
adnotacją posty -
- adresat wyprosił
się*

15

FUNDACJA ARCHIWUM I MUZEUM POMORSKIE ARMII KRAJOWEJ ORAZ WOJSKOWEJ SŁUŻBY POLEK

BIURO FUNDACJI • 87-100 TORUŃ • UL. WIELKIE GARBARY 2 • TEL./FAX (0-56) 65-22-186
http://www.um.torun.pl/AK, e-mail: AK@um.torun.pl, fapak@wp.pl
KONTO: WIELKOPOLSKI BANK KREDYTOWY SA W TORUNIU • NR RACHUNKU 82 1090 1506 0000 0000 5002 0244

Toruń 24.02.2003 r.

odp. na L. ob. 3941/42/2003
- pto. udziału
Alf. Rogalskiego w PAF
L. dz. 432/Pom-410/03

Urząd do Spraw Kombatantów
i
Osób Represjonowanych
Departament Orzecznictwa
ul. Wspólna 2/1
00-925 Warszawa

W odpowiedzi na pismo -DO-III/075/K0625/K-349671/02
w sprawie potwierdzenia działalności p. Alfonsa Rogalskiego
podczas II wojny światowej w Polskiej Armii Powstania uprzejmie
informuję, że Brunon Zastempowski ps. "Sergiusz" dea z kompanii w
Rejonie PAF Chełmno, posiadający w naszym Archiwum akta
opatrzone sygn. akt: 809/1536Pom, potwierdza opublikowaną w
"Dziękach Chełmna" pod red. Mariana Biskupa informację o walce
Adolfa Rogalskiego w szeregach PAF. Fakt ten potwierdza również
Wacław Zarzycki w złożonym w naszym Archiwum opracowaniu (B-61) "Konspiracja chełmińska 1939-1945".

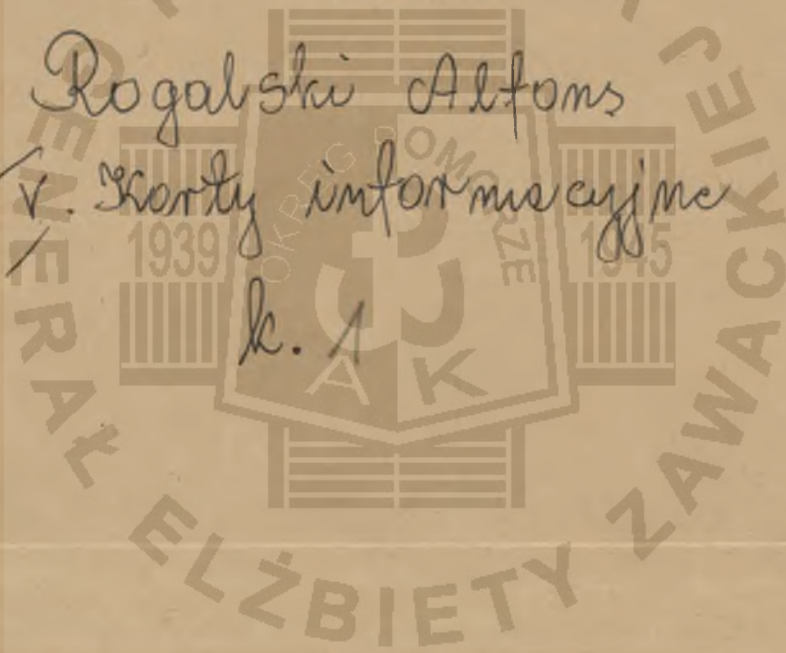
Z poważaniem *E. Skerska*
mgr Elżbieta Skerska
dokumentalistka

do wiadomości:
p. Henryk Rogalski
85-063 Bydgoszcz

T:U: 1351/2209 Pom.

Chełmno

Rogalski Alfons
Karty informacyjne
k. 1

Rogalski Alfons

CESKANOWANE

